

Kliimaministeerium
info@kliimaministeerium.ee

Teie 17.06.2026 nr KLIM/26-0731/-1K, 1-4/26/2387

Meie 07.08.2026 nr 1.2-3/1581-3

Tulumaksuseaduse muutmise seadusest

Austatud minister

Esitasite meile kooskõlastamiseks tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu, mille eesmärk on tuua Eesti lipu alla uusi laevu ja muuta Eesti laevaregister rahvusvaheliselt atraktiivsemaks. Kooskõlastame eelnõu järgnevate märkustega arvestamisel:

Eelnõu eesmärk on seletuskirja kohaselt suurendada Eesti laevandussektori konkurentsivõimet ning tuua Eesti lipu alla uusi laevu. Samas laieneb kavandatud regulatsioon ka juba Eesti lipu all sõitvatele laevadele ning vähendab nende laevapere liikmete sotsiaalkindlustuskaitset, kes on kehtiva õiguse kohaselt hõlmatud Eesti sotsiaalkindlustussüsteemiga. Muudatuse tulemusena võivad isikud kaotada ravikindlustuskaitse ning väheneda võivad nende haigushüvitise, vanemahüvitise, töötuskindlustushüvitise ja pensionikindlustusega seotud õigused. Seetõttu ei ole tegemist üksnes maksustamist puudutava muudatusega, vaid muudatusega, mis puudutab põhiseaduse § 28 lõigetes 1 ja 2 tagatud sotsiaalseid põhiõigusi.

Seletuskirjas on eelnõu põhjendatud vajadusega täita Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis ja koalitsioonileppes seatud eesmärgi kujundada konkurentsivõimeline laevanduspakett. Samal ajal näeb Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi tervishoiuvaldkonna punkt 13.1 ette *ravikindlustuse kättesaadavuse parandamise ning sama eesmärgi toetab ka rahvatervise arengukava inimkeskse tervishoiu programm 2026–2029*. Eesti ravikindlustusega hõlmatud on juba praegu probleemne ning seetõttu vajab täiendavat põhjendamist lahendus, mille tulemusena võivad ravikindlustuse kaotada isikud, kellel see kehtiva õiguse alusel olemas on.

Täiendavat põhjendamist vajab väide, et tulumaksusoodustusest saadav lisatulu tasakaalustab sotsiaalkindlustuse vähenemise. Seletuskirja näite järgi on keskmise brutotasu 2058 euro puhul tulumaksusoodustus 298,76 eurot kuus ja vabatahtliku ravikindlustuse kuumakse 257,5 eurot (tänapäeval 272 eurot). Isegi kui sellest piisaks vabatahtliku ravikindlustuse maksumuse katmiseks, ei kompenseeri see teiste sotsiaalkindlustushüvitiste vähenemist, sealhulgas mõju haigushüvitisele, töötuskindlustushüvitisele, vanemahüvitisele, pensioniõiguse kogunemisele ega kohustusliku kogumispensioni maksetele. Kui töötaja peab tulumaksuvõidu kasutama

vabatahtliku ravikindlustuse ostmiseks, ei jää samast summast sisulist katet teiste sotsiaalsete riskide kompenseerimiseks.

Seletuskirjas on ühtlasi märgitud, et huvi vabatahtliku ravikindlustuslepingu sõlmimise vastu on seni olnud väike. Kui eelnõu põhjendus tugineb eeldusele, et ravikindlustuse kaotanud laevapere liige tagab endale kaitse vabatahtliku ravikindlustuse kaudu, tuleb selgitada, kuidas tagatakse sellise kindlustuse tegelik sõlmimine (milline on tööandja või riigi roll) ning kas töötajale jääb selleks piisav ja püsiv rahaline võimalus. Riiklik sotsiaalkindlustussüsteem on loodud selleks, et sotsiaalsete riskide realiseerumisel oleks kaitse tagatud ühtlaselt ega sõltuks üksnes inimese teadlikkusest, valikutest või majanduslikust suutlikkusest. Seetõttu ei saa kohustusliku sotsiaalkindlustuskaitse vähenemist põhjendada üksnes võimalusega sõlmida vabatahtlik ravikindlustusleping või teha täiendavaid säästmis- ja investeerimisotsuseid.

Teeme ettepaneku kaaluda konkreetseid leevendusmeetmeid, sest mida ulatuslikumalt vähendatakse kohustusliku sotsiaalkindlustuse kaudu tagatud kaitset, seda põhjalikumalt tuleb põhjendada alternatiivsete tagatiste piisavust. Eelkõige tuleks hinnata võimalusi tagada, et töötaja oleks muudatuse mõjust teadlik ning et ravikindlustuskaitse ei väheneks üksnes formaalselt vabatahtliku kindlustuse olemasolule tuginedes. Selleks võiks muu hulgas kaaluda tööandja selgitamiskohustust, töötaja kirjalikku nõusolekut ning tööandja osalust vabatahtliku ravikindlustuse kulude kandmisel. Pensionikaitse puhul tuleks kaaluda vähemalt pensioniõiguse kogunemise aluseks oleva maksubaasi sidumist töötasu alammääraga või muid meetmeid, mis tagaksid täistööajaga töötava laevapere liikme piisava pensionikaitse, sealhulgas töandjapoolset täiendavat pensionipanust, näiteks sissemakseid töötaja III pensionisambasse.

Lisaks ravikindlustuskaitsele vajab põhjalikumalt analüüsi eelnõu mõju pensionikaitsele. Nõustume, et sotsiaalkindlustussüsteemi kujundamisel ja hüvitiste piisavuse hindamisel on seadusandjal avar otsustusruum ning põhiseadus ei nõua kindla suurusega pensioni. Samas ei piirdu PS § 28 lõikes 2 tagatud õigus üksnes puuduse vältimisega, vaid eeldab toimiva sotsiaalkindlustussüsteemi olemasolu, mis tagab tunnustatud sotsiaalsete riskide, sealhulgas vanadusriski realiseerumisel adekvaatse kaitse.

Selleks ongi loodud Eesti pensionisüsteem, mis töötamise ja süsteemi panustamise kaudu võimaldab koguda pensioniks, mis on üldjuhul kõrgem üksnes puuduse korral antavast minimaalsest abist. Põhiseaduse vastavat sätet tuleb sisustada ka Eesti rahvusvaheliste sotsiaalkindlustuskohustuste valguses. Parandatud ja täiendatud Euroopa sotsiaalharta artikkel 12 kohustab riike looma või säilitama sotsiaalkindlustussüsteemi, hoidma seda vähemalt rahvusvaheliselt tunnustatud miinimumstandarditele vastaval tasemel ning püüdma sotsiaalkindlustuse taset järkjärgult tõsta. Euroopa sotsiaalkindlustuskoodeksi mõte on omakorda kehtestada sotsiaalkindlustuse valdkonnas ühised miinimumstandardid, sealhulgas vanadushüvitiste, töötushüvitiste, haigushüvitiste ja ravikaitse osas, ning suunata riike hoidma ja arendama süsteemi, mis tagab inimestele sotsiaalsete riskide korral piisava ja etteaimatava kaitse. Seetõttu ei ole piisav põhjendada kohustusliku sotsiaalkindlustuskaitse vähenemist üksnes rahvapensioni, toimetulekutoetuse või inimese enda säästmis- ja investeerimisvõimalusega. Kui täistööajaga töötava laevapere liikme pensioniõigus koguneb üksnes 750 euro suuruselt maksubaasilt, võib tema tulevane pension kujuneda rahvapensioni lähedaseks. Sellisel juhul ei vähene

üksnes pensionistaaž, vaid nõrgeneb ka töötamise kaudu tekkiv sisuline pensionikaitse. Seetõttu tuleks kaaluda maksubaasi sidumist vähemalt töötasu alammääraga või muu mehhanismi sätestamist, mis tagaks, et täistööajaga meretöö ei annaks pensionistaaži ja tulevast pensionikaitset vähem kui võrreldav täistööajaga töö maismaal.

Kuigi eelnõu eesmärk suurendada Eesti laevandussektori konkurentsivõimet on mõistetav ning sotsiaalkindlustussüsteemi kujundamisel on seadusandjal avar otsustusruum, peab seletuskiri veenvamalt põhjendama, miks on laevapere liikmete kohustusliku sotsiaalkindlustuskaitse vähendamine kavandatud ulatuses vajalik ja mõõdukas. Lisaks tuleks kaaluda leevendusmeetmeid, mis aitaksid tagada, et täistööajaga töötamisega kaasnev ravikindlustus- ja pensionikaitse ei asenduks praktikas minimaalse sotsiaalse kaitse või inimese enda vabatahtlike kindlustus- ja säästmisotsustega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Karmen Joller
sotsiaalminister

Kaidi Meristo
kaidi.meristo@sm.ee

Leili Eenlo
leili.eenlo@sm.ee